

สื่อกับการพัฒนาการศึกษา *

ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอาน

ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย

เรื่องพัฒนาการของการสื่อสารที่จะโยงเข้าหาเรื่องพัฒนาการทางด้านการศึกษานั้น ในเบื้องต้นผมใคร่ขอเรียนทบทวนถึงพัฒนาการของเทคโนโลยีการสื่อสารซึ่งพอจะสรุปได้ว่าในเรื่องการสื่อสารระหว่างมนุษย์ในสังคมมนุษย์นั้น พัฒนาการในแง่ของการสื่อสารคงจะแบ่งได้เป็น 5 ช่วง ในช่วงแรกซึ่งเป็นระยะยุคดึกดำบรรพ์นานมาแล้ว คนพยายามที่จะพัฒนาภาษาขึ้นขึ้นเพื่อการสื่อสารระหว่างกันซึ่งส่วนมากก็จะเป็นเรื่องคำพูด กิริยาท่าทางและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ตอนนั้นการสื่อสารคงจะเป็นในรูปแบบที่เป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลที่จะต้องมีการพบปะถึงจะสื่อสารกันได้ ถ้าพูดในภาษาปัจจุบันก็คงจะเป็นการสื่อสารทางไกล ไม่ใช่ทางไกล ในช่วงต่อมาได้มีการพัฒนาระบบการเขียน โดยที่ได้มีการคิดตัวอักษร เช่น อย่างในบ้านเราก็เพิ่งฉลอง 700 ปี ลายสือไทยไปเมื่อ 4 ปีที่แล้ว นับตั้งแต่เรามีตัวอักษรขึ้นใช้ประโยชน์ในการสื่อสาร ก็ถือว่าเป็นพัฒนาการที่ก้าวหน้ามาอีกขั้นหนึ่ง ซึ่งถ้ามองทั่วโลกก็จะเห็นได้ว่าเรื่องของการคิดตัวอักษรขึ้นมาเป็นภาษาเขียนเพื่อการสื่อสารนั้นก็เพิ่งจะมีมาประมาณ 5,000 ปีมานี้เอง ช่วงต่อมาที่ถือว่าเป็นพัฒนาการของเทคโนโลยีที่สำคัญแล้วมีผลต่อการศึกษามาก ก็คือในช่วงกลางศตวรรษที่ 15 ที่มีการคิดเกี่ยวกับเรื่องการพิมพ์ ทำให้มีเรื่องหนังสือพิมพ์ เรื่องวารสาร เรื่องสิ่งพิมพ์ เข้ามาเป็นสื่อสำคัญของการส่งสารถึงกันและกัน แล้วก็เลยขยายวงที่ทำให้การสื่อสารที่เกิดขึ้นจากเทคโนโลยีการพิมพ์กลายเป็นการสื่อสาร

ไม่ใช่ระหว่างบุคคลเท่านั้น แต่ว่าเป็นการสื่อสารที่มีลักษณะเป็นมวลชนด้วย คือสามารถจะส่งสารอย่างเดียวไปถึงคนได้เป็นจำนวนมากเช่นในรูปของหนังสือพิมพ์ที่เราได้อ่านกันอยู่ทุกวัน ช่วงนี้เป็นช่วงที่ทางการศึกษาถือว่ามีความสำคัญต่อการศึกษามาก เพราะทางการศึกษาได้นำเอาเทคโนโลยีทางด้านการพิมพ์มาเป็นพื้นฐาน และประยุกต์ใช้เป็นเทคโนโลยีทางการศึกษามาโดยตลอด และมีได้ลดความสำคัญลงไปเลยในช่วงที่ 4 ซึ่งเกิดขึ้นในต้นศตวรรษที่ 19 เป็นช่วงที่มีการพัฒนาการสื่อสารทางไกลที่เรียกว่าโทรคมนาคม พร้อม ๆ กันนั้นก็ยังมีเทคโนโลยีการสื่อสารทางด้านการกระจายเสียง คือมีเรื่องของวิทยุ มีเรื่องของวิทยุโทรทัศน์เกิดขึ้นด้วย ช่วงนี้จึงเป็นช่วงที่อุดมสมบูรณ์พอสมควรในแง่ที่มนุษย์ได้มีเครื่องมือสื่อสารหลายรูปแบบหลายลักษณะ แต่อยู่ในช่วงนี้เองถ้าเรามองดูว่าทางด้านการศึกษา ได้นำเอาสื่อสารโทรคมนาคมและการกระจายเสียงเข้ามาช่วยพัฒนาการทางด้านการศึกษามากน้อยแค่ไหน ถ้ามองในสภาพของเมืองไทยเราใช้น้อย เมื่อเทียบกับการใช้เทคโนโลยีการพิมพ์ซึ่งเกิดขึ้นในกลางศตวรรษที่ 15 พุดง่าย ๆ ก็คือว่าเรายังอยู่ในช่วงที่ 3 ของพัฒนาการสื่อสารและเริ่มที่จะใช้พัฒนาการการสื่อสารช่วงที่ 4 อย่างจำกัดและยังไม่เต็มที่เท่าที่ควร ขณะนี้พัฒนาการทางด้านการสื่อสารได้ก้าวเข้าไปสู่ช่วงที่ 5 แล้ว และช่วงที่ 5 ซึ่งเริ่มตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 20 คือเมื่อประมาณไม่กี่ปีมานี้เอง ก็คือช่วงที่ได้มีการเอาโทรคมนาคมกับคอมพิวเตอร์เข้ามา

* เรื่องนี้ปรับปรุงจากรายงานการอภิปรายทางวิชาการ เรื่องเทคโนโลยีการสื่อสารกับการศึกษา ซึ่งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชจัดพิมพ์ในโอกาสการจัดอภิปรายทางวิชาการ เนื่องในวันสถาปนามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชครบรอบ 7 ปี

ผสมผสานกันเดี๋ยวนี้เวลาที่พูดถึงโทรศัพท์ โทรศัพท์ก็สามารถที่จะสร้างเป็นข่ายของข่าวสารที่สามารถจะมีภาพก็ได้และสามารถที่จะใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารไม่ใช่เฉพาะระหว่างบุคคลต่อบุคคลแต่สามารถใช้สื่อสารระหว่างบุคคลกับมวลชนได้ ในช่วงนี้เป็นช่วงที่ตื่นตัวกันมากทั่วโลก และในวงการศึกษาก็ตื่นตัวกันมากกว่าทำอะไร เราถึงจะนำเอาพัฒนาการของการสื่อสารที่มีในสังคมหรือกำลังจะมีในสังคมมาใช้ประโยชน์ทางการศึกษาอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการทางการศึกษาในช่วงนั้น ๆ เราเห็นได้ชัดว่าแนวโน้มทางด้านเทคโนโลยีทางการสื่อสารนั้นอย่างน้อยเห็นแนวโน้มได้ 3 ลักษณะคือในลักษณะที่ 1 เทคโนโลยีการสื่อสารนั้นจะเป็นสื่อสารมวลชนมากขึ้นทั้ง ๆ ที่สื่อหรือการสื่อสารบางเรื่องเริ่มต้นในฐานะเป็นสื่อระหว่างบุคคล เช่นผมยกตัวอย่างเรื่องโทรศัพท์ แต่ก่อนนั้นเป็นเรื่องที่ใช้สื่อสารระหว่างบุคคลที่ต้องการจะใช้โทรถึงกัน แต่มาบัดนี้แม้โทรศัพท์ก็สามารถที่จะใช้เพื่อสื่อสารไปถึงคนจำนวนมากได้ โดยใช้เทคโนโลยีอื่นประกอบ แนวโน้มที่ 2 ที่เห็นได้ชัดก็คือจากสภาพของสื่อซึ่งใช้เสียงเป็นการสื่อสารขณะนี้เริ่มจะเป็นเรื่องภาพมากขึ้น และเป็นการผสมระหว่างภาพกับเสียงมากขึ้น เช่นแต่ก่อนนี้และแม้ปัจจุบันวิทยุก็คือเรื่องเสียง พอมีวิทยุโทรทัศน์ก็เป็นทั้งเสียงและภาพ โทรศัพท์แต่ก่อนก็เป็นแต่เรื่องเสียง เดียวนี้โทรศัพท์ก็จะเป็นทั้งเสียงและภาพ ซึ่งเชื่อว่าสื่อทั้งหลายรวมทั้งคอมพิวเตอร์ด้วยก็เริ่มมาเล่นในลักษณะที่เสนอเป็นภาพมากขึ้นกว่าแต่ก่อน แล้วก็ไม่ใช่ขาดเท่านั้นเป็นสื่อด้วยจากแนวโน้มอันนี้ก็เห็นได้ชัดว่าถ้ารู้จักเลือกสื่อมาใช้ให้ถูกทางการศึกษาจะใช้ประโยชน์ได้มาก เพราะถ้าสื่อใดมีทั้งเสียงทั้งภาพและมีสื่อด้วย สื่อนั้นจะมีประสิทธิภาพในการใช้เพื่อการศึกษาสูง และที่สำคัญที่สุดแนวโน้มที่ 3 ที่เห็นชัดก็คือ เรื่องของสื่อต่าง ๆ นี้ราคาถูกลงแต่ก่อนนั้นไม่ว่าคอมพิวเตอร์ ไม่ว่าวิทยุโทรทัศน์หรือแม้แต่โทรศัพท์ราคาแพงทั้งสิ้นเดี๋ยวนี้ยิ่งพัฒนาไปมากเท่าไร ราคายังถูกลง อันนี้เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับบ้านเราในฐานะเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา เป็นประเทศที่ยากจนเราจะต้องคำนึงถึงเศรษฐกิจของเรื่องที่เราจะนำมาใช้อยู่

ถ้าแพงเกินกำลังผู้ใช้ถึงแม้ว่าเราจะมีความรู้ความสามารถเราก็คงไม่สามารถนำเข้ามาใช้ได้

ถ้าย้อนมาดูพัฒนาการทางการศึกษา จะเห็นว่าในบ้านเราเนี่ย ก็ได้อาศัยความก้าวหน้าทางด้านการศึกษาเป็นส่วนประกอบสำคัญในการพัฒนาการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนมาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษาทางไกลซึ่งเป็นเรื่องที่มีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้ใช้ระบบนี้เป็นระบบหลักในการอำนวยความสะดวกทางการศึกษาแก่ประชาชนก็จะเห็นได้ชัดจนว่าได้เกาะเกี่ยวอยู่กับพัฒนาการทางการสื่อสารทั้งสิ้น เราคงเคยได้ยินเรื่องการสอนทางไปรษณีย์เมื่อสมัยมีกิจการไปรษณีย์ที่ใช้ได้กว้างขวางทั่วถึง ก็มีการสอนทางไกลในรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องอยู่กับบริการทางไปรษณีย์ก็คือเอาสิ่งพิมพ์ในรูปของตำราส่งไปทางไปรษณีย์เพื่อให้ผู้เรียนเรียนได้ที่บ้าน เป็นการเรียนการสอนทางไปรษณีย์ ต่อมาเมื่อวิทยุก็มีหลายแห่งในหลายประเทศ บางแห่งเป็นมหาวิทยาลัยทางอากาศ มหาวิทยาลัยทางวิทยุก็โดยใช้สื่อวิทยุซึ่งเป็นสื่อเสียงสอนแล้วก็อาจจะมีสื่อสิ่งพิมพ์ประกอบด้วย ต่อมาเมื่อมีวิทยุโทรทัศน์ในหลายประเทศก็มีสถาบันการศึกษาที่สอนทางโทรทัศน์ แม้แต่ญี่ปุ่นตั้งมหาวิทยาลัยเปิดที่หลังเราเพิ่งเปิดไปเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2528 นี้เองเขาก็ชื่อว่ามหาวิทยาลัยทางอากาศ เนื่องจากประเทศเขาเรื่องสื่อวิทยุโทรทัศน์นี้เรื่องธรรมดา เพราะครอบครัวคนญี่ปุ่นมีวิทยุโทรทัศน์อย่างน้อย 1 เครื่อง ส่วนมากมีมากกว่า 1 เครื่อง เมื่อเป็นเรื่องปกติธรรมดาเขาก็บอกว่าเขาจะสอนทางวิทยุโทรทัศน์ แล้วเขาก็ลงทุนสร้างสถานีวิทยุโทรทัศน์ออกอากาศเอง ผลิตรายการเองสำหรับเรื่องนี้นั้น มาถึงยุคปัจจุบัน ถ้าเหลียวไปดูพัฒนาการทางการสื่อสาร การที่เราจะไปเกาะอยู่กับการสื่อสารใด การสื่อสารหนึ่งเท่านั้น คงใช้ประโยชน์ไม่ได้เต็มที่ เราคงจะต้องเกาะอยู่กับการสื่อสารหลาย ๆ รูปแบบที่เรียกว่าเป็นการใช้สื่อสารประสม อย่างที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเริ่มมาเมื่อ 10 ปีที่แล้วเราสำรวจตรวจสอบดูว่าในประเทศไทยเราเนี่ย การสื่อสารที่ได้พัฒนาไว้แล้วเราไม่ต้องลงทุนอะไรใหม่และไม่ต้องลงทุนอะไรมาก

สามารถหยิบฉวยมาใช้ประโยชน์ได้เลยมีอะไรบ้าง เมื่อ 10 ปีที่แล้วเราก็พบว่าเรามีวิทยุครอบคลุมเกือบจะทั่วประเทศ เรามีสถานีวิทยุโทรทัศน์อยู่หลายช่อง สามารถใช้เวลามาออกอากาศครอบคลุมพื้นที่ได้ดีพอสมควร เรามีการไปรษณีย์ที่ครอบคลุมทั่วประเทศสามารถที่จะใช้สำหรับส่งเอกสารและวัสดุการศึกษาถึงนักศึกษาได้ทั่วถึง เรื่องวิทยุทรานซิสเตอร์มีแม้กระทั่งเพลงสาวทรานซิสเตอร์ เพราะฉะนั้นก็คงไม่มีปัญหาที่ว่าคนไทยแม้แต่เด็กเลี้ยงควายก็สามารถจะมีทรานซิสเตอร์และวิทยุทรานซิสเตอร์ก็มักจะมีเครื่องเล่นเทปเสียงติดอยู่ด้วย ถ้าเราใช้เทปเสียงประกอบมาก ๆ ผู้เรียนก็คงไม่ต้องลงทุนอะไรมากเนื่องจากมีอุปกรณ์เหล่านี้อยู่แล้วขีดความสามารถในการผลิตก็มี เราก็เลยประกาศออกไปว่าเราจะใช้สื่อประสมที่ประสมระหว่างสื่อสิ่งพิมพ์ระหว่างเทปเสียง ระหว่างรายการวิทยุ ระหว่างรายการวิทยุโทรทัศน์และอาจจะมีการสอนเสริมประกอบด้วยโดยให้มีโอกาสพบปะกับครูบาอาจารย์บ้างตามศูนย์บริการต่าง ๆ เท่าที่จำเป็น เมื่อมาทบทวนดูพัฒนาการของการสื่อสารมาถึงจุดนี้ เราก็เห็นว่าในประเทศชาติของเรากำลังมีการนำเอาอุปกรณ์การสื่อสารอีกหลายรูปแบบเข้ามาใช้ เป็นเรื่องที่น่าแปลกใจ แล้วก็ที่น่าสนใจ ๆ ที่ว่าการศึกษาเองไม่ค่อยได้คิดประดิษฐ์เทคโนโลยีขึ้นมาใช้ทางการศึกษาโดยเฉพาะ เมื่อเร็ว ๆ นี้ก็เคยมีเครื่องช่วยสอนที่เรียกว่า Teaching Machine แต่ส่วนมากเรามักจะใช้วิธีเอาเทคโนโลยีการสื่อสารที่คิดขึ้นมาเพื่อใช้ประโยชน์อื่นประยุกต์เข้ามาใช้ เมื่อการศึกษาไปประยุกต์เอาเข้ามาใช้การศึกษาจึงเผชิญปัญหาหนัก เพราะเมื่อจะใช้เทคโนโลยีซึ่งเขาคิดเอาไว้ใช้อย่างอื่น คนก็มักจะไม่เข้าใจมักจะมองว่าการศึกษาเอาสิ่งเหล่านี้มาใช้ มันเป็นเรื่องของฟุ่มเฟือยหรือเปล่า เช่น ตัวอย่างตอนที่ขอออกอากาศทางวิทยุโทรทัศน์ คนเคยชินกับวิทยุโทรทัศน์เพื่อกำลังภายใน เพื่อละคร เพื่อโฆษณาสินค้า พอจะมาใช้ทางการศึกษาคนก็คัดค้านบอกว่า มันจะเป็นของฟุ่มเฟือยหรือเปล่า มันจำเป็นหรือไม่จริงหรือคนจะเรียนได้ทางวิทยุโทรทัศน์ แต่คนถูกมอมเมาด้วยรายการอื่นล่ะก็เป็นไปได้พอจะเอาของดี ๆ เช่น การศึกษามาให้

บอกไม่ได้ บางทีก็บอกแพงเหลือเกิน การศึกษานี้ต้องทำราคาถูก ทำราคาแพงไม่ได้ แต่ถ้าดูหนังฟังเพลงแพงเท่าไรก็ได้ ไม่เป็นไร เพราะฉะนั้นเทคโนโลยีการสื่อสารจึงถูกใช้ไปเพื่อการหารายได้เสียมากกว่า แต่ที่จะใช้เพื่อประโยชน์ของการพัฒนาหลังปัญญาของประเทศให้คนเฉลี่ยฉลาดรอบรู้ เราใช้น้อย ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าเราเดินตามพัฒนาการของการสื่อสาร แล้วเราไม่ค่อยได้คิด ที่จะนำการสื่อสารมาใช้เพื่อประโยชน์การศึกษาเองโดยไม่ต้องพะวงว่าคนอื่นเขาจะใช้สิ่งเหล่านี้กับเราหรือไม่

เมื่อเราเป็นคนเดินตาม ปัญหาก็คือว่าคนเดินนำเรานี่เขาจะต้องนำสิ่งเหล่านี้เข้ามา แล้วเราก็จกจกใช้โดยพยายามประยุกต์ให้เหมาะสมกับเรื่องที่เราจะใช้ มาบัดนี้ก็เป็นที่แน่ชัดว่า เรื่องโทรทัศน์ช่อง 11 ที่จัดตั้งแล้ว รัฐบาลก็ให้ตั้งเพื่อการประชาสัมพันธ์ของรัฐครั้งหนึ่ง เพื่อการศึกษาสักครั้งหนึ่งของเวลา ในขณะที่เดียวกันเราก็ทราบว่ามีเมืองไทยกำลังจะมีดาวเทียมของตนเอง เมืองไทยนี่กำลังจะมีโน่นมีนี่ ได้นำ บนดิน ทางอากาศก็แล้วแต่ส่งได้ทั้งสิ้น ทางด้านการศึกษาเราก็มา มองดูว่า ในหลักเกณฑ์ที่เป็นไปได้ เช่นขีดความพร้อม ความสามารถ การลงทุนผู้ให้พร้อมจะใช้ไหม ในสิ่งเหล่านี้ ก็พอมองเห็นลู่ทางว่าเทคโนโลยีการสื่อสารหลายอย่างที่ได้มีอยู่แล้วพัฒนาขึ้นแล้วสามารถจะประยุกต์มาใช้ได้ ผมขอยกตัวอย่างในหน่วยงานที่ผมเคยรับผิดชอบเรากำลังพิจารณากันอย่างจริงจังว่าประการแรกที่สุด เราคงจะต้องใช้วิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษาให้มากขึ้น เพราะผลจากการออกอากาศตอน 6 โมงครึ่งถึง 1 ทุ่มครึ่ง ด้วยความกรุณาของรัฐบาลที่อนุญาตให้ออกในเวลานี้ได้ และด้วยความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ สี่ปีที่ผ่านมานั้นพบว่ามีคนดู 5 - 6 ล้านคนและผลที่ออกมาก็เป็นไปในทางบวกว่ามีประโยชน์ เพราะฉะนั้นเมื่อเราได้พิสูจน์ในรอบ 10 ปีนี้ ความพร้อมเราก็สูงขึ้น การจะออกอากาศให้มากขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์กว้างขวางขึ้นในเรื่องโทรทัศน์นั้น ก็เป็นของแน่นอน เมื่อมีช่อง 11 เวลาออกอากาศก็มีมากขึ้น นอกจากนั้นเรายังเห็นว่าเรื่องของการใช้วิดีโอเทปหรือภาษาของ มสธ. เรียกว่าภาพทัศน์เพื่อการศึกษา น่าจะเป็นเรื่องที่เป็นไป

ได้มากขึ้น ขณะนี้เดินไปตามท้องถนนจะมีวิดีโอคลับ เกือบจะทุกถนนและเกือบจะทุกเมือง และถ้าเข้าไปดูว่า เขามีอะไรในวิดีโอคลับ ส่วนมากก็จะเป็นหนังสือกลางภายใน และเทพรรษาบันเทิงทั้งสิ้น ทางการศึกษาน่าจะก้าว เข้ามาทำเทพภาพทัศน์ที่มีประโยชน์สำหรับการเผยแพร่ ความรู้ ส่งเสริมความรู้แก่ประชาชน ในแง่ของมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราชก็ได้ทำประกอบการเรียนการสอน ในทุกระดับและรวมทั้งของมหาวิทยาลัยเองด้วย เพราะ ขณะนี้ได้มีการสำรวจเกือบทุกโรงเรียนมัธยมมีเครื่องเล่น โรงเรียนประถมมีมากขึ้นตามลำดับ แล้วก็ชาวบ้านที่มี เครื่องอยู่กับบ้านก็มีกันมากขึ้นตามลำดับ ในไม่ช้าไม่นาน เครื่องเล่นภาพทัศน์จะเป็นคล้าย ๆ กับวิทยุทรานซิสเตอร์ ในบ้านเรา เพราะฉะนั้นถ้าเราไม่รู้จักเอาสิ่งนี้มาใช้ประโยชน์ ทางการศึกษาก็น่าเสียดาย ผมก็ไปถามโรงเรียนต่าง ๆ ว่ามีเครื่องแล้วได้เล่นไหม ส่วนมากตอบว่าไม่ได้เล่น เพราะไม่มีเทพที่เหมาะสมจะเล่น ไม่มีเทพที่เหมาะสมที่จะให้นักเรียนดู ที่จะส่งเสริมการศึกษา ขณะนี้เรามีเงิน ซื้อเครื่อง แต่เราไม่มีขีดความสามารถที่จะสร้างเทพที่เหมาะสมขึ้นมาใช้ ผมก็เห็นว่าเป็นโอกาสดีที่เราจะ คิดถึงเทคโนโลยีเหล่านี้ ซึ่งมีอยู่ทุกท้องถนนในขณะนี้ นำเข้ามาใช้ประโยชน์ทางการศึกษาให้เต็มที่มากขึ้น หรือ แม้แต่เทพเสียง ก็ต้องเสียใจที่จะพูดว่าคนในวงการ ศึกษาที่ยังไม่ได้ใช้เต็มที่เท่าไร ขณะนี้แม้แต่จำรอดยัง อัดเทพขายได้หรือเทพของพระพยอม ผมชอบฟังมาก ตอนเด็กเพราะแก่วงได้ดี แต่มีไหมเทพของนักการศึกษา ที่เป็นเทพเสียงวางในแผงในท้องตลาด ไม่มี แล้วจะ โทษว่าไม่มีคนซื้อก็ไม่ได้ เพราะยังไม่มีใครคิดจะทำ เคยใช้กันมากหน่อยก็เป็นเรื่องการสอนภาษาแต่ว่า ในเรื่องความรู้อื่น ๆ ไม่มี อย่างมีการอภิปรายโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ ก็อัดเป็นเทพเสียงออกจำหน่าย ผมก็เชื่อว่ามีคนซื้อเพราะเห็นไปขายกันอยู่ตามท้องถนนของบาง ท่านก็เห็นมีคนซื้อ เพราะฉะนั้นผมมองดูว่าเราคงไม่ต้อง คิดไปไกลถึงโลกพระจันทร์อะไรกันมาก คิดถึงแต่เพียงว่า

เทคโนโลยีที่ได้พัฒนาแล้วนำเข้ามาแล้วนี่เราจะประยุกต์ ใช้ทางการศึกษาได้อย่างไรก็เกินพอ อีกเรื่องหนึ่งซึ่งเป็น เรื่องที่ ผมเองเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญ ก็คือเราเห็นจะ ต้องพิจารณาถึงเรื่องการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อประโยชน์ ทางการศึกษา ไม่ใช่เพียงเพื่อเอามาช่วยงานบริหารและ งานบริการให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น เรื่องนี้เราใช้มาตั้งแต่ต้น เพราะมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช นั้นมีนักศึกษามาก นับแสน ๆ คน เพราะฉะนั้นเราต้องใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ช่วยตั้งแต่ลงทะเบียนเรียน งานทะเบียนทั้งหมดใช้ คอมพิวเตอร์แม้แต่ตรวจข้อสอบของบางวิชาที่ใช้คอม- พิวเตอร์ เราถูกต่อว่ามาบ่อยเพราะนักศึกษาเราไม่ค่อยเชื่อ หาวว่าคอมพิวเตอร์ตรวจผิดถ้ากรณีสอบตก กรณีสอบได้ ก็ว่าคอมพิวเตอร์นี้ดีมากตรวจเอ็ดดีกว่าให้ครูตรวจ แต่ พอสอบตกที่ไรก็บอกว่าเป็นคอมพิวเตอร์ใช้ไม่ได้แต่สิ่งที่ คิดว่าน่าจะช่วยให้มากขึ้นและยังไม่ได้ใช้เลย ก็คือการใช้ คอมพิวเตอร์ช่วยสอนในลักษณะที่อาจจะมิมทเรียน แล้วก็ทำเป็นบทเรียนสำหรับคอมพิวเตอร์ แล้วเราก็อาจ ติดตั้งคอมพิวเตอร์ไว้ตามศูนย์บริการต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่แล้ว ทุกจังหวัดทั่วประเทศเพื่อให้เป็นสื่อที่เพิ่มขึ้นอีกสื่อหนึ่ง สำหรับวิชาบางลักษณะที่เข้าใจยาก เช่น วิชาทางวิทยา- ศาสตร์ ทางคณิตศาสตร์ ทางสถิติ ซึ่งต้องเสนอเป็นรูป แขนงผัง แผนภูมิให้เห็นภาพ ให้เห็นความเคลื่อนไหว มาถึงปัจจุบันนี้การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการนี้จะใช้ได้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเป็นอันมาก เพราะฉะนั้นผมก็ขอ เรียนถึงอนาคตของการใช้การสื่อสารเพื่อการศึกษา ใน ส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษาทางไกลนั้นไม่มีทางเลี้ยว และ ไม่มีทางเลือกอื่น มีอยู่ทางเดียวคือจะต้องพัฒนาสื่อการ เรียนการสอนขึ้นมา เพราะเราไม่มีชั้นเรียน เพราะนักศึกษา กับมหาวิทยาลัยอยู่ไกลกันเพราะฉะนั้นการสื่อสาร โโทรคมนาคมทุกรูปแบบที่อยู่ในวิสัยที่สังคมไทยจะมีได้ จะใช้สอยได้ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชจะต้อง พัฒนาสิ่งนี้และนำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่